

Harry Marttinen

– sepäksi ja savenvalajaksi

Olen Harry Marttinen, syntynyt Sulkavalla vuonna 1944. Lapsuuteni vietin Lievestuoreella. Isä ajoi työkseen kuorma-autolla puutavaraa Keski-Suomen sellutehtaalle ja äiti työskenteli kotona. Perheessä oli neljä lasta, joista olin toiseksi vanhin. Lapsuuden harrastuksiin kuuluivat kaikenlaiset sankarileikit, pyssypelit ja monet urheilulajit. Kansakoulun jälkeen valmistuin 50–60-lukujen vaihteessa levyseppähitsaajaksi. Olin töissä asevarikolla. Työn ohella soitin rumpuja paikallisessa orkesterissa, joka soitti jazzia ja muuta kevyttä musiikkia. Asevarikolla jäi joskus aikaa kokeilla korujen tekemistä ruostumattomasta teräksestä. Eri menetelmillä saadut lopputulokset alkoivat kiinnostaa. Tein elinkeinoilmoituksen vuonna 1968, sillä valmistin iltatöinä koruja myyntiin.

Vuonna 1972 elämä muuttui, kun jäin ”pitkälle kesälomalle” ja aloitin kokopäiväisen työn korujen parissa. Aluksi työtilani oli isän autotallissa ja konttori kotona. Syyskuussa samana vuonna sain kauppa- ja teollisuusministeriöstä tiedon, että minut ja koruni oli valittu Australiaan lähtevään Suomi-esittelyyn. Kuukauden kestäneellä mielenkiintoisella matkalla oli mukana huippusuunnittelijoita kuten Tapio Wirkkala, Armi Ratia, Vuokko Nurmesniemi ja Satu Östring-Procopé. Matkan seurauksena sain korutilauksia Saksaan ja Hollantiin.

Työtilani oli ahdas, ja niinpä etsimisen jälkeen löysin vuonna 1903 rakennetun Paanalan lakkautetun kyläkoulun Hankasalmelta. Sinne juurruin, vaikka välillä vuonna 1975 suoritin opintoja Kuopion käsi- ja taideteollisessa oppilaitoksessa. Tarkoitukseni oli saada sepän taidot, mutta toisin kävi. Kuopion vuosi oli murrosten aikaa, sillä avioliittoni oli päättynyt eroon ja lapset olivat mukanani. Vaihdoin opinnot keramiikkaan ja taideaineisiin. Kurssien myötä kiinnostukseni keramiikkaan heräsi ja Hankasalmelle palattuani aloin savitöiden valmistuksen korujen ohella. Keramiikkaa olen tehnyt nyt täysipainoisesti vuodesta 1978 lähtien. Työurani on kantanut jo lähes puoli vuosisataa.

Aloittaessani yrityksen yleinen kiinnostus käsityöläiskeramiikkaan nousi uudelleen esille. Olin siinä mielessä ”hyvässä saumassa”. Paanalan koulu muotoutui sekä työtilaksi että perheemme yhteiseksi kodiksi mennessämme naimisiin vaimoni Sirpan kanssa vuonna 1980. Meille syntyi

kaksi lasta. Tyttäreni Miina-Liina on nyt mukana yrityksen toiminnassa; olemme molemmat osakaisia, toinen eläkeläinen ja toinen opiskelija.

Hankasalmen yrittäjätoiminnassa olen ollut mukana koko yrittäjäyteni ajan. Vastuuta olen kantanut yrittäjien puheenjohtajana, Venekosken kylätoimikunnan puheenjohtajana sekä Venekosken nuorisoseuran hallituksessa. Hankasalmen kunta on arvostanut toimintaamme ja osoittanut sen monin tavoin.

Minulle ovat aina olleet kansanperinne ja perinteet tärkeitä. Vanhat karjalaiset muodot ja koristelut ovat löytäneet tiensä keramiikkaani tekemisen myötä. Kirjat ovat olleet hyviä tietolähteitä tutustuessani karjalaiseen perinteeseen. Omassa Sepän Gallerialle tunnusomaisessa koristelussamme on kaksi raitaa ja aaltoviiva. Punasaven käytölle perusteet on myös kansanperinteessä. Vanhan karjalaisen perinteen mukaan tehdyt ruoka-astiat olivat ruispolttkeramiikkaa. Astat siveltiin tai kasteltiin ruisvellillä tai maidolla raakapolton jälkeen ja sen jälkeen poltettiin uudelleen. Nykyään ruispolttoa saa käyttää ainoastaan koristekeramiikassa, ei ruoka-astioissa.

Nykyään valmistamme tuotteemme espanjalaisesta puna- ja mustasavesta sekä suomalaisesta punasavesta. Espanjalaisen saven hyvä puoli on, että se kutistuu poltettaessa ainoastaan 5 prosenttia kun taas suomalainen savi 20 prosenttia. Mustan saven otimme uudeksi materiaaliksi, kun Miina-Liina tuli mukaan toimintaan.

Suurimman osan tuotannosta teemme joulun ja kesäkuun alun välillä. Tuolloin on muuten aika hiljaista, eli on hyvää aikaa valmistaa tuotteita. Juhannuksesta joulukuun on yleensä kiireistä aikaa, yhtä menemistä, sillä messuja ja tapahtumia on eri puolilla Suomea.

Kevät ja kesä 2020 ovat olleet poikkeuksellista aikaa. Korona-aikana keramiikkaa ei ole valmistettu täydellä teholla. Itse olen tehnyt sen sijaan sepäntöinä paljon erikokoisia puukkoja kierrätysmateriaalista. Kuluvan syksyn ja tulevan talven myötä katsomme tilannetta uudelleen.

Yrittäjäksi ryhtymistä en ole hetkeäkään katunut. Yrittämisen henki ja kärsivällisyys menestymisen kanssa ovat antaneet paljon. Tunnen suurta ylpeyttä, jos minua sanotaan savenvalajaksi. Se on vanha karjalainen ammatti. Olen päättänyt, että hautakiveenikin tulee sanat *seppä ja savenvalaja*.

Rakkaudesta saveen -näyttely Suomen käsityön museon Ikkunagalleriassa 11.9.-8.11.2020.